

HISPANA ESPERANTO

Ilustrita ĉiumonata gazeto, por la propagando de Esperanto kaj diskonigo de la Historio, Arto, Literaturo, folkloro kaj naturaj belaĵoj, de nia lando. — Redakcio: Glorieta de Bilbao, 5.

Julio Mangada Rosenörn. — MADRID

III^a
JARO

NUM. II KAJ III. — FEBRUARO-MARTO

III^a
JARO

Roko traborita kun profilo de sovaĝulo
(Montserrat)

PRI ORGANIZO DE LA ENLANDA MOVADO

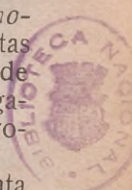
Ĉar estas iuj, kiuj celas novan organizon por la enlanda movado, kaj tial daŭrigi tempojn de provizora funkciado de nia laboro, spite de la elpruvo jam farita pri la taŭgeco de la nuna organizo, farita de H E A, mi esprimas opiniojn, kiuj akordigas tute kun tiuj de mi esprimitaj, kiam mi pritraktis la reorganizon de la internacia movado.

Pure esperanta tutlanda organizaĵo celas konkuri la publikon sed precipe influi la ŝtatoficialajn rondojn, korporaciojn, instituciojn kaj Registaron, al oficiala enkonduko de la lingvo por ĉiaj internaciaj rilatoj kaj por la instruplano de la lernejoj, ĉar tiamaniere la konkero de la publiko estas sekvo. Tion atingos la enlandaj samideanoj per konstanta laborado, helpate de la nuntempaj vivcirkonstancoj ĉiufoje pli kaj pli postulantaj helpan lingvon, duan lingvon por ĉiuj; tion atingos iom post iom la enlanda samideanaro des pli rapide, ju pli granda, potenca kaj altvalora estu la aro. Nu, evidenta estas nepra tutlanda organizaĵo al tiu sola komuna kaj neŭtrala celo; sed kiel devas esti la tutlanda organizaĵo? La respondo devas atenti du ĉefajn faktojn, kiujn mi rimarkigis pritraktante la Unuecigon de la internacia esperanto movado: la unua fakto estas *malgranda kotizo*, por ke la plimulto el la popolamaso aliĝu, ĉar tiu plimulto ne disponas al si grandajn monrimedojn kaj ĉe ĝi enradikiĝas la plej granda entuziasmo al la komuna celo; la dua fakto estas *respekto* al individuaj opinioj kaj emoj ĉiuspecaj ĉe la komuna neŭtrala celo, ĉar tiu reciproka respekto estas sole ebla firma bazo al *unuigo* por tiu komuna celo, ne konfuzante *unuigon*, en kiu povu vivi menstare multoblaj nuancoj de la komuna celo, kun *kunfandiĝo* malaperiganta la nuancojn. Ambaŭ faktojn oni tute atentis, simpligante la organizaĵon al du elementoj: *individo* kaj *tutlanda individuaro*, la unua, pagante la kotizon al la dua (*nur estas unu kotizo*), restas en la dua plenlibere por ariĝi loke, regione, religie, socie, science, profesie, k. t. p., aŭtonome laŭ memvolo, aŭ restas izolata de la vidpunkto lasta, kaj tiamaniere la dua respektas la propran individuecon, kiu devas esti la deirloko al la organizaĵo, sekvante tute naturan procedon de la simplaĵo en la malsimplaĵon. Sed tiu respektata individueco ne baras, ke estu rekomendinde, pro utilo granda al la mo-

vado, ariĝi loke, regione, profesie, k. t. p., por, laŭ respektivaj nuancoj de la respektivaj rondoj, agadi al la komuna celo, atente multoblajn cirkonstancojn tre variajn, kiuj konsilas la individuon kaj individuojn sin organizi one laŭ postulo de la respektivaj cirkonstancoj regantaj lin kaj ilin, la lokon, la regionon eĉ la mediojn, formante tiel aretojn, arojn, kiuj siavice estu, laŭ armemdecido, kvazaŭ individuo eĉ la tutlanda individuaro. Ĉu nia nuna organizaĵo, H E A, plenumas la planon elmontritan? Tutplene, ĉar en ĝi estas izolaj membroj, kiuj ne ŝatas ian plimalpli grandan aron inter li kaj la tutlanda aro; en ĝi estas membroj, kiuj ŝatas lokan aron, sed ne havas emon al regiona aro; en ĝi estas membroj, kiuj ŝatas lokan kaj regionan arojn, kaj ilin starigis; en ĝi estas membroj apartenantaj al lokaj kaj regiona organizaĵoj kvankam ĉi tiuj ne apartenas al ĝi.

Certe ĉiuj jam legis, sur la lasta n-ro. aperinta (decembra), mian artikolon «Pri nia movado», per kiu mi konigas la sukcesantan disvolviĝadon de H. E. A., kaj hodiaŭ mi rimarkigas, ke, spite de profetaĵoj pri la disfalo de nia Asocio, kontraŭ *dekseksiĝoj de Oviedo dum decembro lasta, estas pli ol kvindek novaj aliĝoj dum la sama monato*, ĉar la porĉoj de H. E. A. estas malfermataj al ĉiaj enlandaj samideanoj celantaj la akcelon de la esperanta triumfo eĉ la plej granda persona libereco por agadi laŭ iliaj respektivaj kampoj, opinioj, memdecido, kaj reciproka respekto.

Konstatinde estas, ke nia Asocio estas jam tute bone konata de la aŭtoritatoj, ke ĝia nomo estas tute ampleksa por enkal-kuli la samideanojn el ĉiuj regionoj hispanaj; ke ĝia nomo estas absolute neŭtrala por ĉiuj, tute fremda je kia ajn politika suspekto, kiun ni nepre devas deflankigi. Tial, nekonsilinda estas la ŝanĝo de la nomo; pri kiu mi ripetos tion, kion mi diris per la numero de junio: *Ĉu Asocio aŭ Konfederacio*. Antaŭ ĉio mi konstatas, ke la projekto pri regularo, prezentita de mi en Cordoba, kaj ĉi tie provizore aprobita, prezentis eĉ la titolo la vorton *societo* anstataŭ *asocio*, kaj ke ĉi tiu anstataŭis tiun kaŭze de voĉdonado naskita de la hodiaŭa redaktoro de «Heroldo de Esperanto» S-ro Berger, kiu tute prave argumentis por tion fari. Sed ni vidu tion, kion esprimas la nomoj *societo*, *asocio* kaj *Konfederacio*, laŭ la Vortaro de nia Reĝa Lingvo-Akademio, por akiri la memkonvinkon pri la plej ĝusta por nia organizaĵo:

«*Societo*. Kuniĝo pli-malpli multenombra el personoj, familioj, popoloj aŭ nacioj. Natura aŭ interkonsentita aro formanta unuon, *kiu estas malsama je ĉiuj el la individuoj, kiuj ĝin formas*, kun la celo plenumi, per reciproka kunagado, ĉiujn vivo-celojn aŭ iun el ĉi tiuj.»

«*Asocio*. Aro el *asociigitoj* por SAMA CĤ LO kaj JURA PERSONECO formita de ili.»

«*Konfederacio*. Alianco, ligo, kuniĝo, kontrakto, inter iuj personoj, kaj PLI KOMUNE INTĤ R NACIOJ AŬ ŜTATOJ.»

Oni ne povas akcepti la substantivon *societo* pro ĝia vageco kaj ankaŭ ĉar ni, esperantistoj starigis en nia lando homogenan unuiĝon ĉe la neŭtrala celo komuna kaj sola por la individuo kaj por la individuaro, ĉar tio, kion celas la individuo, estas sama, kian celas la tuto; ĉar kiu ajn diferenco aŭ malsamaĵo inter la individuoj kaj inter ĉiu el ĉi tiuj kaj la tuto malaperas ĉe la plej absoluta neŭtraleco politika, socia kaj religia.

Konfederacio, kvankam ankaŭ ĝi esprimas unuiĝon, kontraktan, k. c., inter personoj, pli ĝenerale estas aplikata al nacioj aŭ ŝtatoj, kaj ĝi donas specialan karakteron pri malsameco al la elementoj; tial, ĝi entenas signifon, *kiun ni devas deflankigi laŭze de la principo pri fundamenta neŭtraleco de nia organizaĵo*, por eviti eĉ la plej malgrandan suspekton, kiu ĉiam estos dancanta al nia celo.

Tial ke ni formas tuton, en kiu la partoj estas samaj kia la tuto; en kiu la aro estas sama, kia estas kiu ajn el ni kun la sama celo, kun la samaj planoj, k. t. p., kaj ni starigis la tuton por formi unu solan fortan personecon, kiu estos kapabla atingi per kolektiva penado tion, kion nur post multe da tempo estus reala per izolita persona agado; estas tute evidente, ke la nomo *asocio*, kiel proponis S-ro Berger, estas tiu, kiun ni devas apliki al nia organizaĵo.

Ĉu *hispana* aŭ *iberia*? Kiel oni nomas nian tutan landon, kaj kiel oni konas ĝin en la tuta mondo? Nenie oni nomas ĝin *Iberio*, sed *Hispanujo*; sekve, la adjektivo devenanta de la lasta nomo estas tiu, kiu plej bone alĝustigas al nia unuiĝo, kiu esprimas plej vaste internaciecon pro sia ĝeneraleco, ĉiujfoje despli, ĉar eĉ hodiaŭ estas granda movado kontraŭ kunmetitaj vortoj hispanaj kun la radiko *iber*, ŝanĝante ĉi tiun per la radiko *hispan*: *hispano-amerikano* anstataŭ *ibero-amerikano*. Ĉi tie mi

volas konstatigi kuriozaĵon: multe pli frue ol estis nomata la granda rivero aragona Ebro *Ibero*, staris en la sudokcidenta parto de Hispanujo, fama urbo, pri kiu arĥeologiistoj kaj historiistoj parolas kaj kies restaĵojn oni serĉas, kies civilizo estis granda: la urbo de la *Tartesos*. Laŭ gravaj bone dokumentitaj studoj de eminenta hispana historiisto Arenas (ekspesoro de la Universitato de Valencia), tiu urbo staris ĉe Huelva, banata de la *rivero* trafluanta la riĉegan kuprominejon, tiam nomata *Ibero*. El ĉi tiu kuprominejo oni eksportis kupron por la templo de Salomono kaj por Egiptujo dum la brila egipta civilizo.

(Daŭrigota.) *Julio Mangada Rosenörn.*

PRI LA DU UNUAJ REALE FLUGINTOJ

Antaŭ ne multe oni festis la 25^{an} datrevenon de la aviado, kaj ĉiel oni honoris la nomojn de tiuj, kiuj laboris por sukcesigi ĉi tiun problemon, kaj ĉio estas justa; sed ankaŭ estas juste konigi nomojn kaj eksperimentojn, kiuj elpruvas, kiamaniere antaŭ multe da tempo iuj atingis flugi, por ke la homaro enlistigu iliajn nomojn kune kun tiuj de la nuntempaj.

Ducent jarojn pli frue ol Santos-Dumont, Wright, Bleriot kaj Farman, homo mirigis la mondon per flugeksperimentoj, kiujn vidis multenombraj personoj, kaj kiuj konstatigis kredindaj raportantoj. Ĉi tiu homo estis brazilano Bartolome de Gusman, kiu naskiĝis en Santos (Brazilujo) je 1635. Tre juna li ekstudis en la Universitato de Coimbra (Portugalujo) fervorege fizikan kaj matematikan sciencojn; sed pro malbona ekonomia stato li estis devigata monaĥiĝi kaj sin dediĉi precipe al teologio, tamen, li dediĉis tutan eblan tempon al la meĥaniko tiamaniere ke de post malmulte da tempo de la monaĥiĝo, li konstruis flugmaŝinon per kiu li flugis ŝanĝante la direkton laŭ propra volo.

La Reĝino de Hispanujo rekomendis la monaĥon al la portugala Reĝo, kaj ŝi ankaŭ protektis la elpensinton, kiu povis perfektigi sian aparaton. En la Nacia Biblioteko de Lisbono, en

la Fako el Bildoj, unu el ĉi tiuj montras la birdforman aparaton, kiu, dank' al vento kaj mekanismo lokita ĉe la centro, povis forlasi la teron kaj flugi. En la supra parto de la mekanismo estis instalataj ambraj elementoj kaj du sferoj provizitaj el magnetoj, kaj ĉi tiu tuto certe agis elektre por la elteriĝo, ĉar Freira de Carvalho, de la Scienca Akademio de Lisbono, studinte diversajn raportojn pri la elpensitaĵo kaj pri ĝia funkciado, diris, je la pasinta jarcento, ke Gusman aplikis al sia maŝino elektron kaj magnetismon kombinitajn, movante la aparaton «*pere de superaj principoj*» al tiuj de la meĥaniko,

La 8^{an} de aŭgusto de 1709, Bartolome de Gusman sukcesplene flugis en Lisbono antaŭ la publiko: li sin lokis en la aparato kaj, ekfunkciiginte ĝin, li sin ĵetis en la aeron de la supro de l'domo Da India. La popolamaso vidis lin fluganta super la urbon, aeriri grandan spacon kaj fine alteriĝi feliĉe post *Terreiro do Paco*, kaj la publiko, pro lia facilflugado alnomis lin «*vulturo*».

La novaĵo pri la sukcesplena flugado trairis tutan Eŭropon; sed oni ne bone priskribis la eksperimenton kaj pro tio la aparato ne atingis la triumfon, kvankam la reĝino Elizabeto de Brunswick diris, ke la aparato enaeriĝis kaj flugis majeste, kaj tiama poeto Tomas Pinto Brandao diras en sia «rimata kroniko pri la urbo Lisbono», ke li vidis la flugadon kaj la manovrojn de la aparato la 8^{an} de aŭgusto de 1709. Ankaŭ ekzistas oficiala dokumento, perfekte aŭtentika, pri la elpruvo, ĉar per ĝi la elpensinto petis privilegion garantiantan la profiton devenotan de sia elpenso; li sin turnis al la reĝo per la dokumento, kaj la reĝo donis la privilegion kaj grandan monrekompencan.

Sed la Inkvizicio enmiksiĝis en la afero, konsiderante la provon de la 8.^a de aŭgusto enŝorĉitaĵo, kulpigante la monaĥon pri traktoj kun la diablo, minacante lin al la fajro. La elpensinto estis devigata promesi ne fari plu provojn kaj pruvojn, kaj tiel netolerema fanatikeco, frakasis tion, kio hodiaŭ estas unu el ĉefaj triumfoj de la civilizacio.

Proksimume unu jarcenton de post la eksperimentoj de Gusman en Lisbono, per aparato tute malsama, Diego Marín, en *Coruña del Conde* (Korunja del Konde. Provinco de *Burgos*. Hispanujo), urbo en kiu li naskiĝis, kiu staras apud la ruinoj de la fama kaj malnova romana urbo *Clunia*, spite de sia humila

profesio, ĉar li estis ŝafpaŝtisto, dediĉis tempon, laboron kaj obstinon, al la solvo de la flugado por la homo, kaj intuicie li tion faris, tiamaniere ke li, je la 11^a de majo de 1798, de roka plataĵo de altano, sur kiu staras la malnova mezepoka kastelo, sin ĵetis en la aeron sur sia *ornitoptero*, tiel elementa aparato, kiel tiuj skizitaj de Leonardo de Vinci, kaj sukcese, laŭ dokumento ekzistanta en la urbo, flugadis «tiel alten, kiel li konsciis konvene, kvarcent tridek unu «varas» kastilajn» (320 metrojn proksimume).

Laŭ la kurioza dokumento, Diego Marín naskiĝis je 1762, kaj kiam li estis dekkvarjara jam la famo trafis lin pro liaj aventuroj, ne nur inter liaj samurbanoj li estis fama, eĉ tio estis en la najbaraj vilaĝoj ĉar li sin elmontris mirinda meĥanikisto, konstruante maŝinon por muelejo en la rivero *Arandilla*, alian por drapfabriko, trian por segi marmoron, kiun oni utiligis en la marmorminejo de *Espejón* (*Espehon*). Dum ses jaroj li studadis sian aparaton kaj atenteme observadis la flugadon de la birdoj, speciale tiun de la agloj, kiujn vivantajn li multenombre ĉasadis en ĉasejo de li preparita, altirante la aglojn per karno de bestoj, mortigante ilin per sufoko. Atenteme li elplumigis ĉiun el la agloj pesis tutan elplumigitan korpon kaj aparte tutan ĝian plumaron. Certe rilato de la pezo de aglokorpo al ĝia plumaro estis bazo de liaj elementaj kalkuloj por konscii necesajn dimensionojn de la aparato; tiamaniere li faris la solajn kalkulojn pri pezeco kaj volumeno necesajn por konstrui sian aparaton, sur kiu li rajdis. La aparato tute similis la birdon, kun flugiloj longaj du metroj proksimume, aranĝitaj tute same, kiel tiuj de aglo, laŭ formo, dimensionoj proporciaj, kunmetado kaj funkciado, pere de delikata kvankam forta trabetaro el fero artikigita; al kiu li surmetis la plumojn de la agloflugiloj; kaj ĉi tiujn flugilojn li funkciigis per mekanismo, kiun li manovris per mans-tanĝetoj, kaj tial ke li rajdis, li apogis siajn piedojn en specialajn fiksitajn piedingojn, kiuj estis kvazaŭ kruroj kaj piedoj de la artifa aglo. La flugiloj estis tutplene laŭ tiuj de aglo, ĉar pacienceme li studadis ilin sur la bestoj de li ĉasitaj; la voston tute same li ankaŭ konstruis kaj vestis ĝin per la plumaro de la aglovostoj. Lia vestaro ankaŭ estis el plumoj.

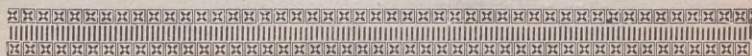
Same la parencoj, kiel la samurbanoj alarmigis pro la laboro kaj celo de Marín, ili eĉ elmontris malamikecon al li; la plej in-

La unua hispana fluginto (laŭ bildo de la dokumento pri
la eksperimento)

dulgaj konsideris lin freneza, la plimulto aljuĝis al li interrilaton kun la diablo, kaj ili eĉ minacis puni tian konduton. Pro tio li elektis la nokton por fari la eksperimenton, kaj nur vidis ĝin Joaquín Barbero kaj lia fratino, kiuj fidis tutplene pri la invento de Marín, kaj kiuj tute certe helpis lin por porti la aparaton al la loko de kie ĝi deiris. Laŭ la dokumento Marín sin turnis ĝoje kaj trankvile al ili, dirante: «Mi aliras al *Burgo de Osmá*, de ĉi tie al *Soria*, kaj mi ne revenos ĝis de post ok tagoj», je la momento de la enaeriĝo.

La frua, tuja, alteriĝo okazis kaŭze de rompiĝo ĉe la artikolo de la dekstra flugilo, kiun la forĝisto ne tute atenteme faris laŭ liaj konsiloj. La samurbanaro, koninte la farojn, bruligis la aparaton kaj minacis lin terure, kaj la inventinto, tute ĉagrenate pro manko de monrimedoj por konstrui alian aparaton, mortis malmultajn jarojn de post sia flugadeto, kiam li estis kvardek kvar jara.

BONKORA INSTRUISTO

Meztagon. La infanoj jam forlasas lernejon.

En alten ĉap'! Deliro,
Ridado, kiel pepado de la birdĝojo
Pro ĵusa nesteliro!

Tre lacaj de maljuna instruisto l' okuloj
Rigardas de la pordo
Infanojn hejmirantajn
Saltantajn jam sen ordo.

Mateno, tre malvarma. Ĉe l' ĉielo jen ombroj
Kaj neĝo sur tegmento.
Mortinta ĉio ŝajnas ĉe la domoj kaj stratoj.
Vilaĝa jen silento!

Knabeto tre malriĉa—la ĉemizo ŝirita,
Kitelo same estas,

Ĉifonaj pantalonetoj, piednuda, ĉapaĉo—
Apude, tie, restas.

Kaj suben de malpura la kovrilo de ĉaro
—Ho, bela la kabano!—
Registras siajn poŝojn kaj malsaton satigas
Per pan' kaj eĉ kaŝtano!

Ferminte la lernejon, l' instruist' grandanima
Ameme en lin iras
Tenante la ŝlosilon—kvazaŭ temploŝlosilon—,
Kaj kore tiel diras:

—Jozĉjo, kion faras ci? Rapiĉu al hejmo,
Ĉar frosto cin doloros.
—Neniu estas ĉe mi, ĉar gepatroj ĉe l' kampo
Tuttago ja laboros.

—Ne! Certe ili jam revenis!

—Ne, ĝis vespere!

—Ĉu ci ne manĝas?

Manon

Etendas li, montrante, dum ridetas kaj diras:
—Panpecon kaj kaŝtanon!

—Kaj poste je l' vesper'—l' infano diras denove
Plenĝoje kaj kun ardo—
Ja estos varma supo,
Terpomoj eĉ kun lardo!...

Okuloj de la instruisto larmas pro sento...
Ankoraŭ Jozĉjo montras manojn violkolorajn,
Ve, kvazaŭ iridetojn! Sentas la instruisto,
Por ilin kisi, ja dezirojn korajn.

—Karulo, kun mi venu!
Vilaĝajn stratojn l' instruisto kaj la infano
Plenigas el bonec' kaj naiveco mirindaj,

Irante man' ĉe mano.
Ĉe la humila hejmo
Jam ili kune sidas.

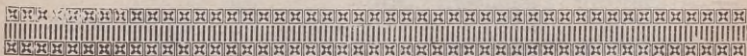
Ĉagren' de servistino jam maljuna ne gravas.
La maljunulo ridas.

En la kameno ŝtipoj rapidbrulas kun flamo...
Tre pura manĝilaro. La manĝaĵo tre varma...
Pro la bonfaro plenkontento granda montiĝas...
Ha, manĝi tiel estas fakt' ĝojiga kaj ĉarma!

La maljunulo manĝas kun la knabo kaj pensas,
Vidante prujnon sur vitraĵon de l' balkono:
—Se granda domo estus jam por ĉiuj infanoj
Je mia dispono!

HISPANE VERKIS: *Miguel R. Seisdedos.*

TRADUKIS: *Julio Mangada Kosenörn.*

EL MAESTRO BUENO

Las doce. Los pequeños abandonan la escuela.
Gorras al aire. Gritos.
Risas como gorjeos. Alegría de pájaros
que salieran del nido.

Los ojos fatigados del anciano maestro
asoman a la puerta
a mirar a los niños
que, saltando, se alejan.

La mañana está fría. Hay nieve en los tejados.
Hay sombras en el cielo.
La aldea está calla. En sus casas y calles
todo parece muerto.

Un muchachito pobre—camisilla rasgada,
vieja blusa ligera,
pantaloncillos rotos, pies descalzos, boinilla—
queda junto a la escuela.

Y bajo el sucio toldo de un carro derrumbado
—¡oh Dios, qué linda casa! —
registra sus bolsillos, y alegremente come,
come pan y castañas!

El maestro le mira con ojos de ternura,
y, cerrando la escuela,
con la llave en la mano—llave como de templo—,
risueño se le acerca.

—Pedrín, ¿qué es lo que haces? ¿Por qué no vas a casa?
Vas a quedarte helado.

—En mi casa no hay nadie, pues mis padres se fueron
a trabajar al campo.

—¿Al campo? ¡Ya habrán vuelto!

—¡No! Vuelven a la tarde.
—¿Y tú no comes?

—¡Anda!

Y, extendiendo las manos, el pequeño sonríe:
—¡Tengo pan y castañas!

—Y después, a la noche—explica con el rostro
lleno de luz, el niño—,
habrá sopa caliente,
patatas y tocino...

La emoción humedece los ojos del maestro...
Pedrín sigue mostrando sus dos manos moradas...
¡Son dos pequeños lirios! Y, al verlas, el anciano
siente como deseos de besarlas.

—¡Ven conmigo, hijo mío!
Y, unidos por las manos, el niño y el maestro,
llenan, según avanzan, de bondad e inocencia
las callejas del pueblo.

Y ya en la casa humilde,
a la mesa sentados,
sin ver el gesto fosco de la vieja criada,
charla y ríe el anciano.

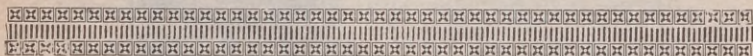
Kapelo kaj restoracio de Sankta Johano
(Montserrat)

En el hogar los leños ardiendo en llama viva...
Sobre el mantel, muy limpios, los platos humeantes...
El corazón alegre de haber hecho algo bueno...
¡Qué bien sabe así toda comida, qué bien sabe!

El noble anciano come y, mientras come, piensa,
mirando en las ventanas escarchados los vidrios:
—¡Quién tuviera un palacio, una casa muy grande,
para todos los niños!

MIGUEL R. SEISDEDOS

Madrid, 22-10-1929.

DEL EXTRANJERO

La Real Sociedad inglesa para la protección de los pájaros utiliza el esperanto, a la vez que otras lenguas, para llamar la atención pública sobre la suerte deparada a las aves marinas por los residuos del combustible líquido usado ya por numerosísimos buques y arrojados al mar, pues estos residuos, formando grandes masas flotantes, son cual liga que, pegándose al plumaje de las aves, impide a éstas volar nadar y las condena a una muerte horrorosa. Y como en 1926 se celebró en Wáshington una Conferencia internacional de las principales potencias marítimas sobre la suciedad de los mares con dichos residuos y medios para evitarla, sin llegar a una conclusión, la campaña de la Sociedad tiende a que sobre los barcos se monten aparatos que descomponen los residuos, separando el aceite que éstos contienen, quemando aquél nuevamente y yendo al mar los residuos ya inofensivos, obteniendo así también una economía en el combustible, por lo que van siendo muchísimos los barcos ingleses provistos de tales aparatos. Con objeto de intensificar la instalación a bordo de dichos aparatos, la Real Sociedad ha editado unos bellísimos sellos en inglés, francés, alemán, italiano, español y esperanto, para pegarlos en las cartas,

impresos, etc., instigando a la opinión para que interese la instalación aludida. Los que deseen recibir sellos en esperanto u otra lengua pídanlos (en esperanto) al Secretario honorario de la The Royal Society for the Protection of Birds, Sr. F. E. Lemon, 82, Victoria Street-London, S. W. I.

Recientemente, con ocasión de la Conferencia Diplomática Internacional para las Exposiciones, se celebró un almuerzo ofrecido por el Ministerio de Asuntos Exteriores, en el que el Sr. Andrés Baudet, presidente de la Cámara de Comercio de París, se encontró sentado entre el delegado de Nueva Zelanda y el delegado de Australia. Estos no hablan francés y aquél no habla inglés, por lo que la situación era extremadamente embarazosa para los tres; pero, de pronto, el delegado australiano deslizó algunas palabras en esperanto y el Sr. Baudet se encontró gratamente sorprendido, estableciendo inmediatamente una animada conversación en la lengua auxiliar internacional. El caso evidencia la necesidad de llevar constantemente sobre la solapa la verde estrella esperantista.

Con motivo de una recepción en honor del profesor polaco Odo Bujwid en la Legación de Polonia en Rio de Janeiro, a la que concurrieron el vicepresidente del Senado brasileño, diputados, diplomáticos, periodistas y el arquitecto francés Alf. Agache, encargado actualmente de los trabajos de embellecimiento de dicha capital, el ministro de Polonia, Sr. Grabowski, pronunció un discurso en esperanto en honor y deferencia hacia el profesor varsoviano, alumno y amigo de Pasteur y de Zamenhof y ferviente esperantista.

Una película hablada que acaba de proyectarse en un cinematógrafo londinense, dicha en inglés americano, hizo estallar una continuada hilaridad en el público, aun en los momentos más dramáticos de aquélla, a consecuencia de la pronunciación y entonación americanas, poniéndose de manifiesto la imprescindible necesidad del esperanto para la película hablada, como

declaró Fred Niblo, creador de Ben-Hur, diciendo que el éxito de estas películas no estará asegurado en el entretanto que «la lengua sencilla, lógica, fácil y neutra, esperan'io» no sea la empleada. El hecho narrado lo evidencia aun dentro de una misma lengua hablada por dos pueblos.

A la opinión de Niblo hay que sumar la de Syd Chaplin, hermano de «Charlot».

La señora Alice V. Morris, secretaria general de la «International Auxiliary Language Association», acaba de publicar un artículo sobre «The Bahai Magazine», que reprodujo en esperanto la «Internacia Pedagogia Revuo» y del que son los datos siguientes:

La «Columbia University» desarrolló un curso de esperanto durante el verano con resultado excelente. El «Cleveland College» introdujo el esperanto oficialmente en su programa escolar, existiendo un grandísimo y general interés en todas partes del «College-institución» en Texas, como resultado del éxito completo de las clases de esperanto dadas por el profesor Kenngott en la «Texas-University», donde más de doscientos estudiantes se matricularon en dichas clases.

La «International Auxiliary Language Association» (IALA), 525 West 120 th street New-York City, desarrolla un curso para maestros y adultos, y especialmente un curso extraordinario de otoño para maestros, aunque no completamente exclusivo para éstos, consistiendo generalmente en diez lecciones de una hora en un período de diez semanas. Un curso análogo, pero en cinco lecciones de dos horas y en el período de cinco semanas se desarrolló en la primavera de 1929 en Wáshington.

La sociedad tiene también su programa y texto impresos para cursos generales de la lengua, acerca de los cuales pueden pedirse toda clase de informes, dirigiéndose a las oficinas de la sociedad.

Es de esperar que cuantos tengan un verdadero entusiasmo por la propagación de la lengua auxiliar internacional intentarán algo para ponerse en contacto con los maestros, con las instituciones de enseñanza y educación, haciéndoles ver la necesidad de aquélla impuesta por las exigencias de los tiempos actuales.

De lo anterior se deduce cómo Hispana Esperanto-Asocio ha coincidido con IALA al iniciar los cursillos para maestros concedidos por la Dirección general de Primera Enseñanza.

«El esperanto nos permite también en muchísimas ocasiones mantenernos completamente independientes desde el punto de vista de las lenguas; al extranjero que llega a Italia y no sabe una palabra del italiano no tenemos por qué doblegarnos mostrándonos más cultos que él hablándole su lengua; de otra suerte, debemos decirle: «hablad italiano o colocaos en terreno neutral y hablad esperanto, pues en nuestra casa no hablamos otras lenguas». Es por esto por lo que, aunque poseyendo cinco o seis lenguas extranjeras me hice esperantista.» *El general, Mirqués Carlos Cordero di Montezemolo.*

«La utilidad del esperanto para la navegación aérea me parece tan evidente que no necesita demostración alguna, por lo que me siento perplejo para dar mi opinión.

Es evidente en absoluto, que de una parte, el conductor y pasajeros de un avión, que por avería se ve precisado a tomar tierra en país cuya lengua ignoran, pueden encontrarse en la imposibilidad de reparar la avería o remediar el accidente más ligero y en circunstancias difíciles, pasando por un número considerable de dificultades, en consecuencia, que la facilidad de entenderse haría desaparecer completamente. Por otra parte, al personal navegante, que puede encontrarse en la necesidad de cambiar de líneas de tiempo en tiempo no le será posible en la mayoría de los casos hacerse entender por el personal de los diferentes aerodromos en que se verá obligado a tomar tierra; difícil en absoluto es encontrar un piloto que hable francés, inglés, alemán, italiano, español, holandés, rumano, serbio, griego, sueco, noruego.

En estas condiciones salta a la vista que el uso de una sola lengua internacional para todos es indispensable. De este modo no sería preciso más que aprender únicamente esperanto a la par que la lengua materna, y aún mejor puesto, que la lengua suplementaria es de una extrema sencillez. Para nosotros, fran-

ceses, la lengua más sencilla es, sin duda, el italiano; para dar idea de la sencillez del esperanto diré que para aprenderlo exigiría *una décima parte del tiempo que requiere el italiano*.

Si un día la Humanidad, rompiendo con la rutina, se decide a enseñar a los niños una lengua internacional al mismo tiempo que su lengua patria, todos los viajes, cualesquiera que sean y sobre todo los aéreos, serán de una facilidad extrema.» *Sr. Robert Esnault-Pelterie (Personalidad de relieve en el mundo de la aviación)*.

«Es de lo más desfavorable y molesto que el tráfico aéreo internacional, habiendo estrechamente unido los países europeos, encuentre el obstáculo terrible de las lenguas. A medida que el aviador acorta las enormes distancias, más se agiganta la diversidad de lenguas que encuentra en su ruta. Apenas se habló con un ruso, hay que hacerlo con un polaco, con un alemán... A las nueve habló con un inglés, a las once debe hacerlo con un holandés, a las doce con un francés... Inútil es decir que, en general, la conversación más frecuente se limita a: *Yes-Oui-Si-Ja!*, o a: *Good bye!-Bonjour!-Aurevoir!-Gruss Gott!-Auf Wiedersehen!-Buon giorno!-Addio!*

Pero cuando un avión toma tierra, durante media hora de parada, tiene que resolver multitud de cuestiones técnicas y de otras clases, adquirir informes del tiempo, etc.

Para los aviadores el esperanto «*está en el aire*». Nos es precisa una lengua común que nos permita resolver nuestros asuntos en los aeródromos.» *Mittelholzer (As de la aviación suiza)*.

«Se puede considerar a Zamenhof como bienhechor de la humanidad y como uno de los más poderosos agitadores de ideas que han aparecido en el mundo.» *Sr. Camilo Manciair*.

«... Se aprenderá la lengua materna y se sabrá después un poco de latín, porque dice bien en una lectura o en un discurso poder colocar algunas citas latinas; pero, en suma, la lengua

necesaria será el esperanto.» *Sr. Andrés Michelin (Acreditada autoridad en la Industria).*

«No está tan lejano el tiempo, aunque se crea lo contrario, en que el hecho de ignorar el esperanto se considerará una falta y como una prueba de inferioridad. Evitémoslo para nuestros jóvenes.» *Sr. Mauricio Rondet-Saint (Director de la Liga Marítima y Colonial).*

El fundador del movimiento religioso oriental, llamado *Oomoto*, Sr. Onisabro Deguchi, ha comisionado al Sr. Nishimura para realizar el proyecto de levantar la *Casa de la Fraternidad Universal* en uno de los estados de la Europa central. Esa Casa será cual un gran templo de universal supranacional cultura, cuyo coste ascenderá próximamente a 200.000 libras esterlinas, y para ello *Oomoto* está dispuesto a satisfacer parte de esa suma, haciendo un llamamiento a todos los hombres para que aporten su óbolo para la casa que será de todos, en la que puedan tolerarse recíprocamente toda clase de ideas. Téngase en cuenta que *Oomoto* es un movimiento de recuperación moral extraordinariamente extendido en Asia, especialmente en el Japón (en que radica la sede), Corea, China y Mongolia, y que este movimiento ha conseguido establecer en Pekín, hace tres años próximamente, la Liga de Religiones en Asia, en la que han entrado confucionistas, budistas; mahometanos, protestantes, católicos y cuantos matices religiosos existen en Asia.

La Casa tendrá iglesia o templo común, biblioteca, museo, clubs, residencia para visitantes, etc., etc., siendo el esperanto la lengua oficial empleada.

Donativos, informes, opiniones, proyectos, proposiciones, etcétera, remítanse al Sr. Koogecu Nishimura, rue de la Pompe, París XVIe.

El Sr. Ernesto Archdeacon, presidente de la Sociedad Esperantista Francesa, acaba de tener otra gran iniciativa, que ha lanzado al dominio de los esperantistas para ponerla en vías de realización y que consiste en establecer para los periodistas y

agencias de información una organización con el objetivo del intercambio de noticias e informes por medio del esperanto, y, como consecuencia, fundar la Asociación Internacional de periodistas y agencias informativas.

Francisco Bakulé, director del famoso Instituto de Praga, ha decidido introducir en el programa de estudios del Instituto la enseñanza del esperanto.

XXII CONGRESO UNIVERSAL DE ESPERANTO EN OXFORD (INGLATERRA) 2-9 AGOSTO 1930

El Congreso se desarrollará en el Palacio de la Municipalidad. El duque de Connaught, el alcalde de Oxford, el presidente de la Comisión de Educación de Oxford, la presidenta de la Unión Internacional de mujeres, el director del Colegio Ruskin, el ministro del Exterior, la directora del Colegio Somerville, el ministro de Asuntos Exteriores, la presidenta de la Unión Nacional de Maestros, el director del Colegio Exeter, el director del Colegio Mansfield, el ministro de Educación, numerosos profesores, diputados y otros personajes integran la lista de protectores del Congreso.

Apenas fundado el capital de garantía contra un déficit del Congreso ya cuenta con L. 476. Las adhesiones recibidas hasta ahora se aproximan a las 200, pertenecientes a varios países.

La cuota de congresista (única para todos) es de 20 *chelines*, siendo recomendable el envío de la cuota mediante un billete de Banco inglés, fácil de encontrar, en carta certificada o valores declarados.

Para la mayor intensidad de la propaganda se acaban de editar unos artísticos sellos que se facilitan al precio de *un chelín* el ciento, que pueden pegarse a los sobres, diarios y en todo lugar en que puedan hacer propaganda.

Aproximadamente el precio de los hoteles vendrá a ser de 7 a 14 *chelines* habitación y desayuno diariamente; en casas particulares, cama y desayuno diarios, de 5 a 7 $\frac{1}{2}$ *chelines*, siendo digno de tenerse en cuenta que el desayuno inglés es

muy abundante. Es de esperar poder facilitar alojamientos aún más baratos.

El precio corriente de un almuerzo en los restaurantes oscila entre 2 $\frac{1}{2}$ y 3 $\frac{1}{2}$ *chelines*, sin embargo, aún puede encontrarse más reducida, por *uno* o *dos chelines*. Un té, de *uno a dos chelines*; la cena, de *uno y medio a cinco chelines*.

Universidad de verano, reuniones, conciertos y demás fiestas serán organizadas, de suerte que dejen un buen recuerdo en los congresistas, para lo cual se introducirán modificaciones aconsejadas por la práctica para el más brillante resultado y para que todos los congresistas puedan disfrutarlas en general, como asimismo las excursiones a la región de los lagos y a Devon.

El Barclay's Bank, Ltd. (dirección: The Old Bank, High-street Oxford) se encargará de establecer una oficina de cambio en el Palacio congresal durante el Congreso.

Dirección: Secretario. 22.ª Congreso de Esperanto, 142 High Holborn. *London*, W. 1. 1.

El Comité no garantiza alojamiento a los que se adhieran después del día 1.º de julio próximo. en cuyo día la cuota de congresista se elevará también a 30 *chelines*.

Cuantos donativos se envíen para el más brillante resultado del Congreso serán profundamente agradecidos.

Mandad vuestra adhesión cuanto antes y con la cuota algunos peniques para facilitar la asistencia de esperantistas ciegos.

Cuantos estéis animados para asistir al Congreso podréis formar vuestro presupuesto con todo detalle, a medida de vuestro deseo y conforme a vuestras disponibilidades económicas y tened en cuenta el paso por París, cuyos esperantistas organizarán algún antecongreso o postcongreso, durante el cual os será posible satisfacer el deseo general que se siente por conocer París.

«La Kamelo» (Montserrat)

GRAVA RIMARKO

Dezirante elpruvi utilon de nia Unuiĝo, ĉiu aliĝinto al HEA. povos akiri la kolekton el jenaj verkoj: «El Esperanto al alcance de todos» (1,50), «Pri Hispanujo kaj Ĝiaj Popolkantoj k. c. (1,00). «Ferdinando VI kaj Farinelli» (0,75), «Avila» (1,00), «El Moderna Hispana Parnaso» (1,15), «Du junaj Fraŭlinoj» kaj «Korneliino» (1,50), kaj «Don Kihoto» unua kajero (0,60), per la duono de la prezo, t. e., sendante *tri pesetojn 25 centimojn kaj plie 40 centimojn* por la poŝtrekomendita afranko. Antaŭpagu, sendante la monon kaj dirante la numeron de la membrokarto, eĉ per poŝtmarkoj, al S-ro Mariano Mojado, Sekretario de HEA.—strato Abascal, 13.—Madrid.

HINDA REVO

(Por kanto laŭ muzikaĵo de N- Rimsky Korsakow
el la Opero «SADKO»)

El perloj, diamantoj, laŭ abundo,
de l'Hinda Maro plena jen la fundo:

de l'Maro riĉ',

estas feliĉ',

Ĉe la sino kuŝas

sankta la onikso,

sur ĝi staras bela

reĝa la Fenikso.

Ĝia kant' ravanta

aŭskultantojn tentas,

kaj pro tio, dume,

eĉ la Mar' silentas.

Revas;

penson levas;

sed ĝi morti devas!

Tradukis esperante,
Julio Manguda Rosenörn.

A LOS SAMIDEANOS DE H. F. S.

Estimados *samideanos*: Parece como si al Comité Central de la Directiva se le pudiese culpar de morosidad por no haber comunicado antes con carácter oficial las conclusiones del Congreso de Oviedo, y, no para que se tome como disculpa, sino para que lo sea en su verdadera significación, y se procure evitar en el futuro lo sucedido, es conveniente comunicar las circunstancias anormales que dicho Comité Central ha atravesado a consecuencia de aptitudes de algunos. El 1.º de octubre siguiente al Congreso se reunió dicho Comité en junta para tratar los puntos siguientes:

- I. Lectura del acta anterior y aprobación de la misma;
- II Vocales para León, Murcia y Navarra;
- III. Aplicación de las 1.500 pesetas de subvención del Estado;
- IV. *Examen de las actas de Oviedo*;
- V. Lugar para el próximo Congreso;
- VI. Comunicaciones a Inglada y Herrera;
- VII. Dimisión del Secretario.

La lectura de estos puntos prueba cómo el Comité Central procuró rápidamente ocuparse del Congreso, y en la junta de dicho día, después de aprobados los puntos 1.º, 2.º, 3.º y 6.º, se trató extensamente de los demás, puesto que el secretario basó su dimisión en el protocolo del Congreso, pero por falta de tiempo no resolvió, dejándolo para otra junta siguiente. Pero, a continuación, el presidente reitera su dimisión por escrito y resuelve inhibirse en las cuestiones sociales; la vicepresidencia no se decide completamente a resolver, porque en realidad el presidente dimisionario debe continuar en sus funciones en el entretanto es sustituido, y aun cuando los asociados proceden mientras a votar a D. José Perogordo para presidente y a D. Eduardo Cano para vicepresidente, como estos señores rehusaron aceptar los nombramientos, el Comité se encontraba huérfano de dirección, pues aun cuando con arreglo a los Estatutos, por sustitución sucesiva en los cargos el secretario podía haber tomado esa dirección, no lo hizo en evitación de interpretaciones equivocadas, por lo que no existía voluntad que de derecho convocase a nueva junta, situación

agravada por las restantes dimisiones en trámite. Resuelta con el tiempo la dimisión del secretario con la ratificación de confianza de que fué objeto, se aclaró un poco la situación, puesto que éste, con la confianza plena de la Asociación, pudo laborar para dar solución a la anormalidad de las circunstancias, habiéndolo conseguido así, armonizándolo las distintas opiniones mediante la sustitución en los cargos determinada por los Estatutos, procediendo por fin a convocar nueva junta. Pero conviene hacer constar que dentro del mismo mes del Congreso los vocales regionales recibieron copias del protocolo del Congreso acompañando la dimisión del secretario, y que, por otra parte, se pidió al director de HISPANA ESPERANTO completase la reseña del Congreso con la copia exacta de las conclusiones de aquél para que llegasen a conocimiento de todos los asociados, como así lo hizo en el número de octubre-noviembre, sin que hasta la fecha se hayan recibido opiniones de ninguna clase sobre dichas conclusiones. Mas como los Estatutos hablan del plazo de tres meses a partir de la comunicación oficial de las conclusiones, ese plazo tiene que partir del momento en que la Directiva las da a conocer, pasado el cual vienen a ser definitivas. Así pues, con esta fecha, se da carácter oficial a la publicación de las conclusiones del Congreso de Oviedo aparecidas en HISPANA ESPERANTO, asignándoles la fecha de hoy para lo que al plazo se refiere. Sin embargo, es satisfactorio consignar: que las 1.ª, 2.ª y 3.ª, refiriéndose a cumplimientos de cortesía para con S. M. el Rey, las Autoridades, Comités organizadores y Sociedades que intervinieron en la organización y celebración del Congreso, a la salutación telegráfica al doctor Cortezo, por su índole, quedaron cumplimentadas en el Congreso mismo; la 4.ª puede considerarse con validez absoluta, puesto que nada en contra se ha producido y el libro del Congreso de Sevilla, en que figura su historia detallada, fué distribuido profusamente entre los miembros de H. E. A.; acerca de la 5.ª, que, a pesar de haberse recibido en Secretaría 137 votos favorables para distribuir la subvención del Estado entre el Adresaro e HISPANA ESPERANTO y solamente cinco en contra de tal distribución, sin que la abstención del resto de los miembros quite valor a la votación, que es manifestación legal de las opiniones, teniendo en cuenta el voto de confianza que la con-

clusión da al Comité Central, como así han reconocido de nuevo algunos vocales regionales al tratar incidentalmente este asunto, y sin que la decisión tomada suponga no tener en cuenta la votación aludida, se dispuso de la subvención para la adquisición del «Demandaro kaj Respondaro» al Instituto, para distribuirlo gratuitamente entre los miembros de la Asociación y realizar lo más posible la unificación en la enseñanza de la lengua, y para que el Instituto contribuya también en lo posible a auxiliar a la Asociación; la 6.ª no pudo pasar de su iniciación en reunión de *samideanos* madrileños por haberse decidido el Congreso Universal del corriente año para Oxford; con respecto a la 7.ª y por la naturaleza de la misma, se pasó a la Asamblea de la Cruz Roja el correspondiente oficio, siendo de advertir que, por compañeros pertenecientes también a la Cruz Roja, en las mismas oficinas de la Asamblea, de palabra, reiteradamente se ha hecho la misma gestión, y que sobre el órgano oficial de esa Institución, al reseñar algún Congreso Universal por el compañero a quien la Asamblea confirió su representación oficial, también se ha insistido sobre el mismo punto; que la 8.ª, aunque requiere el plazo de los tres meses para deducir si se firma o no, parece no sufrir demora, puesto que, suponiendo que no se han de producir los asociados en contra, el grupo «Fratego» en ella labora, según noticias indirectas recibidas; que la 9.ª fué anulada por la Directiva en virtud del art. 2.º de los Estatutos, habiéndola rechazado enérgicamente algunos vocales regionales, y puesto que al fijarla en *dos pesetas* se hizo a base del menor tipo, y al autorizar a la Directiva para variarla se consideró la necesidad de tenerla que aumentar para subvenir a los gastos de la Asociación, y habiendo dado el secretario las convenientes explicaciones sobre su mantenimiento en el «Llamamiento» publicado en *HISPANA ESPERANTO* (págs. 15, 16 y 17 del número de diciembre último), se omite volver sobre ellas, siendo grato comunicar que *las protestas por el mantenimiento no llegan a una docena*, y que hasta la fecha *pasan de CIENTO los nuevos miembros adheridos*; que la 10.ª no hay posibilidad de cumplimentarla, pues no hay persona capaz, aun disponiendo de tiempo, de hacer el número de listas necesarias, siendo grato comunicar que tampoco se ha dejado en el olvido satisfacer esta conclusión, pues se tiende a

resolverla y lo será en forma satisfactoria para la inmensa mayoría por lo menos, teniendo muy en cuenta la votación a que antes nos hemos referido, demostrando así haberla respetado y darla solución *sin recargar el trabajo de nadie y sin originar gastos a la Asociación*; que la 11.ª está en trámite, pendiente de contestación reiterada a los compañeros de Barcelona.

Finalmente, puesto que el editor de HISPANA ESPERANTO pone la edición total de la revista a disposición de H. E. A., la Directiva la aprovechará para hacer llegar a los asociados sus acuerdos e iniciativas, consiguiendo así, *sin gasto alguno para la Asociación*, un medio perfecto de información; pero es lógico llamar la atención de los consocios para que serenamente reflexionen en lo que significa el desprendimiento de quien sufraga los gastos para el sostenimiento de la revista, para que coadyuven en lo posible a sostenerla en el entretanto se llega, que se llegará, a que resulte gratuita para todos los asociados.

El año corriente es de prueba, en que se precisa la mayor buena fe, el más grande entusiasmo, la más leal y fraternal colaboración y el desinterés consiguiente para ofrendar el auxilio económico posible a la labor empeñada. La Directiva está decidida a realizar cuanto sea preciso para demostrar prácticamente la utilidad de nuestra Asociación, está segura de la demostración y espera de los asociados aquella buena fe, aquel entusiasmo, aquella colaboración y aquel desinterés, necesarios para progresar en la labor que supone el triunfo del esperanto.

A todos *samideane* saluda en nombre de la Directiva.

V.º B.º El Presidente accidental, *José Perogordo*.—El Secretario, *Mariano Mojado*.

R I M A R K O

S-ro Julio Mangada Rosenörn je la fino de ĉi monato translokiĝos al JACA (Provinco de Huesca) pro destino al Infantería Regimento «Galicia»; tial, presaĵojn, originalojn, gazetojn pro interŝanĝo, librojn, k. t. p., sendu rekte al li por kio sufiĉas la adreso diritan.

Rokoj nomataj flutoj (Montserrat)

ENLANDA KRONIKO

Cheste (Valencia).—Tre laŭdinda estas la intensa kulturlaboro de la esperanta Grupo de ĉi tiu loko, ĝi ne nur celas disvastigi la lingvon kaj la pacan idealon, kiu en ĝi enradikiĝas; ĝi celas ĉiel klerigi pli kaj pli per literaturo, muziko, arto, scienco, k. t. p., siajn kunvilaĝanojn sub gvidado de sindonemuloj, kiel S-roj Manuel Martínez (profesoro por matematikoj), Enrique Ortí (por kanto kaj muziko), k. t. p. Okaze de la 70.ª datreveno de la naskiĝo de la Majstro la Grupo okazigis gravegan feston en la lernejo por infaninoj, en kiu amasiĝadis popolamaso avida je fratiga sento kaj sciemo: malfermis la feston nia esperanta himno, kantate de la samideanaro kaj akompanate de muzikistareto; sekve la prezidanto de la Grupo, S-ro Gabriel Saez salutis la ĉeestantaron kaj transdonis la parolvicon al nia tre simpatia samideanino, knabino Amparito Remohi, kiu legis esperante kaj hispane versaĵon de Góngora; poste fraŭlinoj legis, versaĵojn, ĝenerale hispane, el ili iuj estas originalaj; kaj iuj sinjoroj faris same aŭ legis paroladojn. Rimarkindaj estis: legado de blindulino Gratiniana Verduch pri temo originala de nia samideano Máñez pro la granda impresio en la publikon, ĉar nia samideano Máñez, vera apostolo de nia *interna ideo*, tre trafe scias esprimi plej allogantajn homamajn sentojn; parolado de S-ro Manuel Martínez pri Zamenhof kaj la laŭdinda kulturlaboro de la Grupo; alia (legata de S-ino Carmen Cortés) de S-ro Vicente Navarro (Kuracisto), laŭdante la virinojn de Cheste pro ilia partopreno en la disvastigo de la kulturo kaj alprenado de esperanto, finante tiel: «eble tion, kion ne atingis la diro» «*ĉiuj ni estas fratoj*», atingos la jena diro: «*ni ĉiuj estas patrinoj*», kaj la milito ne plu estos»; legado de S-ro Enrique Puente (Kuracisto) pri la temo «Patrujo» per originala lia versaĵo, kiu vidigas la pure naturan patrolandan amon kaj malbenas la falsigitan patrujamon naskantan militojn, pro kio ovacioj interrompis ofte la legadon. La partoprenintoj de tiu ĉi belega sukcesplena festo ricevu la Koran gratulon de iliaj samideanoj, ĉar tiu estas la vera kaj efika vojo al la triumfo de la idealo de la Majstro, kiun ni deziras triumfigi.

La 15^{an}, sekvantan tagon, okazis ekskurso de multenombraj ĉestanoj por pasigi feste la tagon en la kamparo kun grup-

po el samideanoj de Valencio, el ĉi-tiuj germana samideano S-ro Paul Schaler. Ĝojo, entuziasmo, fervoro, elmontriĝadis dum la tuta tempo; firma decido al daŭrigo de la laboro disigis la pioniraron kun la espero al nova feliĉiga tago.

Cádiz.—La Kadizana Esperanto-Societo okazigis ĝeneralan kunvenon la 14^{an} de la ĵus pasinta decembro, kaj la kuveno elektis: Prez., S-ron Francisco García Merchán; Sekr., S-ron Felipe Abril; Kas., S-ron Emiliano Amaya; Bibliot., S-ron Manuel Burgos; Voĉdon., S-rojn Vicente Ballester, Lorenzo Crespo, José Lucero, Pedro de los Reyes. La K-E-S salutas kore la hispanajn samideanojn kaj al ili proponas sian servon kaj ejon (Cánovas del Castillo, 6); ankaŭ ĝi organizis kurson, kiu jam funkcias, kaj propagandajn festojn.

Jaén. Ĉi tie la samideanoj aktive agadas, influante la publikon, pro kio ili, sub gvidado de S-ro Eduardo Arroyo, tre kompetenta kuracisto kaj samideano, organizis esperanto-kurson, kiu promesas bonan sukceson. Tute certe la movado ĉi tie intensiĝos pli kaj baldaŭ Jaén kalkulos fortan grupon.

Tocina (Sevilla).—La grupo «Gajeco Kaj Laboro» daŭrigas sian entuziasman laboron sub gvidado de la fondinto S-ro Isidoro Díaz, kiu klarigas la kurson. La interrilatiĝo de iuj samideanoj kun aliaj fremdaj el diversaj landoj kaj la pacinterkonsento, kiun vidigas la interrilatiĝo, altiras atenton ĉies eĉ simpatian al nia celo kies adeptaro sekve plimultenombriĝos.

Santander.—La entuziasmo al nia afero renaskiĝas forte, laŭ esperigis la malnova semado farita de fervoraj samideanoj dum la fino de la dua deko de ĉi tiu jarcento. Ĉe la Ateneo funkcias sukcese esper-kurso. Espereble baldaŭ Santander havos fortan kaj multenombrian grupon ĉar lokaj samideanoj devas ariĝi grupe por plej intensigi la enurban propagandon kaj atingi plej grandan rezulton.

Gijón.—«Astura Esperanto-Asocio» daŭrigas sian efikan laboron kaj estis vizitata de reprezentanto de la Ministerio de la Laboro por akiri informojn pri la funkciado kaj celo de la Asocio kaj redakti raporton al la aludita Ministerio. La oficiala vizitanto estis mirigata de la funkciado kaj celo kaj anoncis la viziton de Komisiono, ĉar estis petata de la Asocio la enkonduko de Esperanto en la instruplano de la Junta de Patronato Local para la Formación Profesional (Loka Komitato por Formado

de Profesiuloj.) Konsilanto de la Asocio, S-ro Gerardo M. Marina estas nun esperanto-interpretisto de la staba oficejo sur la Kirasŝipo «Jaime I^a», Unuan fojon oficiale en la hispana Armeo ĉu mara ĉu tera okazas ĉi tio, kio vidigas atenton kaj intereson al nia afero en aliaj rondoj.

Pastro Fournier plifortigas grupon kaj aktive laboras por forta movado en La Felguera, Grado, Cabruŝiana, Trasona, k. c. helpate de entuziasmaj kompetentaj samideanoj.

Vigle agadas nia kompetenta samideano pastro Cristobal Fournier de la ĵus pasinta Nacia Kongreso, kaj dank' al lia laboro la grupo «Hilŝona Espero», fondita de li, jam kalkulas proksimume 40 membrojn, Dank' al lia laboro, en Luanco, La Felguera-Langreo, Grado kaj aliaj lokoj de Asturias, baldaŭ starigos novaj grupoj. «Astura Esp-Asocio», ankaŭ de Gijón, gvidate de la entuziasmega samideano Francisco Menéndez Rua, sukcese kreskadas kaj laboras.

Madrid. — En la sidejo de la grava societo «Aero Popular», pasintan 9^{an} de februaro, okazis rimarkinda propagando-festo. Eminent aŭtoritatulo de la aeronaŭtiko, inĝeniero Emilio Herrera faris tre interesan paroladon pri Esperanto, elokvente per alloga simpla dirmaniero, trafante sukcese per evidenta argumentado, konvinkante per nerefutablaj faktoj li disvolvis la temon de ĉiaj vidpunktoj sciencaj kaj praktikaj kaj la ĉeestantaro varme aklamis lin, sekve estis belaj rapidaj paroloj de F-ino Lucrecia San Antonio, kiu gvidos la kurson kiu okazigis la feston, kaj fine la ĥoro de la grupo «Antaŭen» kantis diversajn popolkantojn.

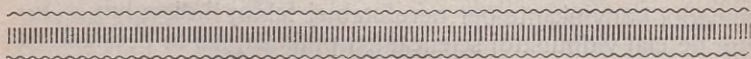
Oviedo. — La samideanoj ne laciĝis pro la efektivigo de la ĵus pasinta Kongreso kaj vigle laboras. Ĵus oni malfermis kurson por geinstruistoj en la Popola Ateneo.

Zaragoza. — Rimarkinda estas la laboro farita de la okmonata «Zaragoza Esperantista»: je la lasta majo, S-ro José Carnicer kaj Luis Campos Suay kun iuj malmultaj entuziasmaj esperantemuloj, en tute dekkvar, decidis fondi la grupon spite de humilega monhavo, ne atentante la elspezojn postulitajn de la fondo, ĉar entuziasmo, bondeziro, sindonemo kaj obstina volo, estis sufiĉaj al ili por solvi ĉiajn problemojn: dank' al protekto de S-ro Aurelio Royo Magallón, ili havigis al si loĝejon ĉe la Ruĝa Kruco; per kolekto da mono la necesan meblaron kaj

ilojn; per donaco, la unuajn librojn por la Biblioteko; per la gazetaro, favoran atmosferon, sekvo de dekkvin artikoloj, sciigoj; k. c.

La Kursoj ekfunkciadis kun 80 lernantoj, el kiuj nur daŭrigas la lernadon 30. La membroj aliĝintaj atingis proksimume la nombron 100. El 400 pesetoj pruntedonitaj de la membroj por la ekfunkciado de la grupo, jam ĉi tiu redonis 300 pesetojn. Ĉar celo de la grupo estas ke vere aktivaj samideanoj partoprenu la nacian agadon jam la grupo aligis al Hispana Esperanto-Asocio dudek siajn membrojn kaj aligos aliajn (vera laboro al la plifortigo kaj prosperigo de nia afero en la tuta lando sekvinda de ĉiuj grupoj). Krom la jam aluditaj s-roj meritas laŭdojn S-ino Luisa García García pro ŝiaj donacitaj libroj; S-ro Miguel López Vidal, ĉar nelacigeble liveras ĉiajn maŝinskribaĵojn; S-roj Jacinto kaj José Gimeno, Rafael Ferrer, Leon Aguaviva kaj Francisco Aguerri, kiuj kun la juna lernanto José Gimeno, liveris krajon-portreton de la Majstro.

Jus oni voĉdonis 'a jenan komitaton: José Carnicer, Prez.; Luis Campos, Skr.; Félix Sisón, Kas.; Jacinto Gimeno, Luis Barrao, Santiago Torquemada kaj José Gimeno, Voĉd.

HISPANA ESPERANTO-ASOCIO gravege progresas kaj plenumas la rolon por la disvastigo de Esperanto en la tuta lando; tial estas devo de Esperantisto aliĝi al ĝi kaj varbi por ĝi novajn adeptojn. La kotizo estas DU pesetoj (unua kotizo 2,50 pro la membrokartoj). Sendu la kotizon al la sekretario, S-ro Mariano Mojado, strato Abascal, 13, Madrid. Se vi sendus samtempe TRI pliajn pesetojn por subteni la propagandon per ĉi tiu gazeto vi ricevos akurate kaj ĉiumonate ĝin.

Eksterlandanoj, sendintaj KVIN sv. fr., ricevos la gazeton.

Ĉiu sendu la monon poŝtĝire al S-ro Mojado kaj enlandanoj povas pagi per poŝtmarkoj en rekomendita letero.

INTERŜANĜO nur po du specimenoj.

Gazeton, presaĵojn, materialon, k. c., sendu al la Redakcio.